

UKRAINIAN elementary

УКРАЇНСЬКА ДЛЯ ІНОЗЕМЦІВ

Навчальний посібник

За редакцією кандидата філологічних наук,
доцента Т. О. Дегтярьової

Третє видання, стереотипне

Схвалено Міністерством освіти і науки України

УДК 811.161.2
ББК 81.2Укр-9
У 45

Рекомендовано до друку вченою радою Сумського державного університету.
Протокол № 6 від 08 грудня 2016 р.

Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах.
Лист Державної наукової установи "Інститут модернізації змісту освіти"
Міністерства освіти і науки України (протокол № 4 від 08.12.16)

Авторський колектив:

Барчук О.Г., Волкова О.М., Ворона Н.О., Голованенко Є.О., Дегтярьова Т.О.,
Дунь Н.Л., Завгородній В.А., Казанджієва М.С., Кобзар А.Ю., Коньок О.П.,
Скварча О.М., Тубол Н.О., Шевцова А.В., Шевченко І.М.

Переклад арабською мовою — Ель Хадж Абу Бакр Алі Мохаммад, Аль Аттар
Хуссейн

Українська мова для іноземців: навчальний посібник / Барчук О.Г.,
У 45 Волкова О.М., Ворона Н. О. та ін.; за ред. Т.О. Дегтярьової. 3-тє вид.,
стер. Суми: Університетська книга, 2020. 400 с.

ISBN 978-966-680-815-1

Пропонований посібник містить мовний, мовленнєвий і комунікативний матеріал, необхідний для засвоєння української мови іноземцями на елементарному рівні, а також різноманітні практичні завдання, зручні граматичні таблиці, українсько-англо-арабський словник та словничок мігранта.

Для студентів-іноземців, осіб, які подають клопотання про прийняття до громадянства України, вивчають українську мову за кордоном, мігрантів, біженців, а також усіх іноземних громадян, які прагнуть опанувати українську мову.

УДК 811.161.2
ББК 81.2Укр-9

ISBN 978-966-680-815-1

© Колектив авторів, 2017
© ТОВ «ВТД "Університетська книга"», 2020

FOREWORD

This book is the first and very important step for the foreigners who want to master Ukrainian.

Consistently and in an accessible form, you will get acquainted with Ukrainian system of vowels and consonants, the basic models of the transition of stress in words, with the elementary grammar of modern Ukrainian language.

Practical orientation tasks will give you the opportunity to communicate in different situations: in the classroom, on the street, at the supermarket, bar or restaurant, at the doctor's, at the Migration Service or other Legal Authorities, etc.

You can easily get acquainted with anybody, learn how to ask questions and to report on facts or events, actions, to express desires, requests, agreement or disagreement, etc.

The work with texts and dialogues will allow you to tell about yourself, your friends, your house, or anything you like.

You will also know about Kiev – the capital of Ukraine, the great Ukrainian poet Taras Shevchenko and many interesting facts about Ukraine.

ПЕРЕДМОВА

Посібник, який ви тримаєте в руках, є першою частиною навчального комплексу для іноземців, які вивчають українську мову.

Послідовно і в доступній формі ви познайомитеся з системою українських голосних і приголосних, основними моделями переходу наголосу в словах, з елементарною граматикою сучасної української мови.

Практична спрямованість завдань дасть вам можливість вільно спілкуватися в різних ситуаціях: на заняттях; на вулиці; по телефону, у супермаркеті, гастрономі, кафе, їдальні, буфеті, у лікаря, у міграційній службі, у консультанта з працевлаштування.

Легко й без проблем ви зможете звертатися, знайомитися з будь-ким, вітатися, прощатися, дякувати, вибачатися, ставити запитання й повідомляти про факт чи подію, час і місце дії, висловлювати побажання, прохання, згоду або незгоду, давати оцінку.

Робота з текстами і діалогами допоможе вам розповісти про себе, про свого друга (подругу), сім'ю, квартиру, про те, як ви провели свій вихідний день, про столицю України Київ, про великого українського поета Тараса Шевченка та ін.

ЗМІСТ

<i>Розділ 1. Вступний фонетичний курс</i>	7
Урок 1	9
Урок 2	20
Урок 3	29
<i>Розділ 2. Вступний граматичний курс</i>	41
Урок 4	42
Урок 5	54
Урок 6	62
Урок 7	74
Урок 8	86
Урок 9	96
Урок 10 (повторювальний)	108
Урок 11	114
Урок 12	132
Урок 13	151
Урок 14	164
Урок 15	174
Урок 16	189
Урок 17	206
Урок 18	212
Урок 19 (повторювальний)	219
Урок 20	233
Урок 21	241
Урок 22	261
Урок 23	268
Урок 24	284
Урок 25	293
Урок 26	315
Урок 27	331
Урок 28	341
Урок 29 (повторювальний)	
Список літератури	347
Словник	348
Словничок мігранта	365
<i>Додаток 1. Граматичні таблиці</i>	366

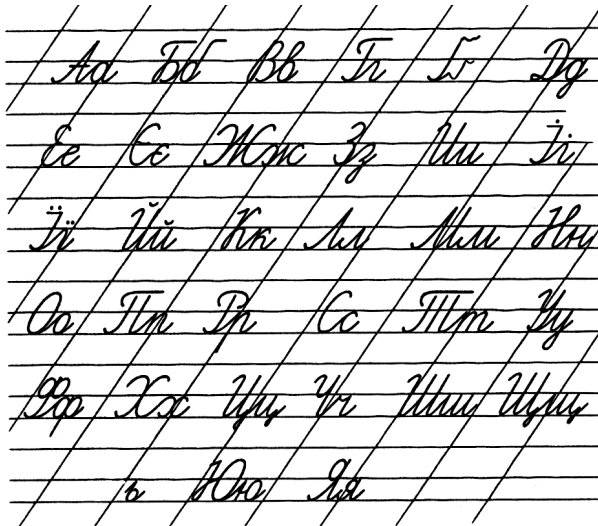

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

**ВСТУПНИЙ
ФОНЕТИЧНИЙ
КУРС**

УКРАЇНСЬКИЙ АЛФАВІТ

Аа а	Єє є	Кк ка	Сс ес	Ш ш	ша
Бб бе	Ж ж	Лл ел	Тт те	Щ щ	ща
Вв ве	Зз зе	М м	Уу у	Ь	знак пом'якшення
Гг ге	Ии и	Нн ен	Фф еф	Юю	ю
Ґ ґ ге	Іі і	Оо о	Хх ха	Яя	я
Дд де	Її ї	Пп пе	Цц це		
Ее е	Йй йот	Рр ер	Чч че		

Урок 1

Завдання 1. Слухайте, повторюйте. Читайте.

[a]	а-а-а	<i>Аа</i>	<i>Аа</i>	а-о-у	о-а-у	а-у-о
[o]	о-о-о	<i>Оо</i>	<i>Оо</i>	о-у-а	о-а-у	о-у-а
[y]	у-у-у	<i>Уу</i>	<i>Уу</i>	у-о-а	у-а-о	о-у-а
[e]	е-е-е	<i>Ее</i>	<i>Ее</i>	е-і-и	і-е-и	е-и-і
[i]	і-і-і	<i>Іі</i>	<i>Іі</i>	и-і-е	и-е-і	і-и-е
[и]	и-и-и	<i>Ии</i>	<i>Ии</i>	а-о-у-е-і-и		

Завдання 2. Читайте.

а-о-а	о-а-о	у-а-у	е-а-е	і-а-і	и-а-и
а-у-а	о-у-о	у-о-у	е-о-е	і-о-і	и-о-и
а-е-а	о-е-о	у-е-у	е-у-е	і-у-і	и-у-и
а-і-а	о-і-о	у-і-у	е-і-е	і-е-і	и-е-и
а-и-а	о-и-о	у-и-у	е-и-е	і-и-і	и-і-и
а-о-у-е-і-и					
о-у-а-е-і-и					
и-і-е-у-о-а					

Завдання 3. Слухайте, повторюйте. Читайте.

Мм ма – мо – му – ме – ми

[м] ам – ом – ум – ем – им

<i>Мми</i>	а – ма	ма – ам
	о – мо	мо – ом
	у – му	му – ум
	е – ме	ме – ем
	и – ми	ми – им

ма́ма

Тт та – то – ту – те – ти

Дд да – до – ду – де –

ди

[т] ат – от – ут – ет – ит

[д] ад – од – уд – ед –

ид

<i>Тт</i>	а – та	та – ат	<i>Дд</i>	а – да	да – ад
	о – то	то – от		о – до	до – од
	у – ту	ту – ут		у – ду	ду – уд
	е – те	те – ет		е – де	де – ед
	и – ти	ти – ит		и – ди	ди – ид
	ма́ма (= ма́ти), та́то, там # тут			де, да́та	
	Мама там. (Мати тут.)			– Де дата?	
	Тато там.			– Дата тут.	

Завда́ння 4. Слу́хайте, повто́рюйте. Чи́тайте.

<i>Нн</i>	на – но – ну – не – ни	<i>Кк</i>	ка – ко – ку – ке – ки
<i>[н]</i>	ан – он – ун – ен – ин	<i>[к]</i>	ак – ок – ук – ек – ик
<i>Нн</i>	а – на	<i>Кк</i>	а – ка
	на – ан		ка – ак
	о – но		о – ко
	но – он		ко – ок
	у – ну		у – ку
	ну – ун		ку – ук
	е – не		е – ке
	не – ен		ке – ек
	и – ни		и – ки
	ни – ин		ки – ик

дити́на, Анто́н, оди́н

так

Антон тут. – Де Антон? – Тут. (Антон тут.)

Дитина там. – Де дитина? – Там. (Дитина там.)

– Антон тут?

– Дитина тут?

– Мати там?

– Так, Антон тут.

– Так, дитина тут.

– Так, мати там.

<i>Пп</i>	па – по – пу – пе – пи	<i>Бб</i>	ба – бо – бу – бе – би
<i>[п]</i>	ап – оп – уп – еп – ип	<i>[б]</i>	аб – об – уб – еб – иб
<i>Пп</i>	а – па	<i>Бб</i>	а – ба
	па – ап		ба – аб
	о – по		о – бо
	по – оп		бо – об
	у – пу		у – бу
	пу – уп		бу – уб
	е – пе		е – бе
	пе – еп		бе – еб
	и – пи		и – би
	пи – ип		би – иб
	парк, ма́па		бато́н, бана́н, буди́нок, банк

Мапа тут. – Де мапа? – Тут.

Парк там. – Де парк? – Там.

Батон і банан тут. Будинок і банк там.

- Де парк?	- Де будинок?	- Де банк?
- Там. (Парк там.)	- Тут. (Будинок тут.)	- Банк там.
- Парк там?	- Будинок тут?	- Банк там?
- Так, парк там.	- Так, будинок тут.	- Так, банк там.

Завдання 5. Слухайте, повторюйте. Читайте.

<i>Pp</i>	ра – ро – ру – ре – ри
<i>/p/</i>	ар – ор – ур – ер – ир
<i>Pp</i>	а – рапр ра – ар
	о – ро ро – ор
	у – ру ру – ур
	е – ре ре – ер
	и – ри ри – ир

Рука́, уро́к, ри́ба, бра́т, ка́рта, три, но́мер (№), до́рога, Рака́н.

Тут урок. Карта там. Там дорога. Будинок № 3 там.

- Де брат?	- Де будинок № 3?	- Ракан дитина?
- Брат там.	- Будинок № 3 тут.	- Так, Ракан дитина.

Це рука.

Завдання 6. Слухайте, повторюйте. Читайте.

<i>Cc</i>	са – со – су – се – си
<i>/c/</i>	ас – ос – ус – ес – ис
<i>Cc</i>	а – са са – ас сма – ста спа – сна – ска
	о – со со – ос смо – сто спо – сно – ско
	у – су су – ус сму – сту спу – сну – ску
	е – се се – ес сме – сте спе – сне – ске
	и – си си – ис сми – сти спи – сні – ски

суп	рис	сестра́	па́спорт
син	спорт	сметана́	спе́ка
сир	сумка	Оксана́	То́мас

Суп і рис тут. Сметана та сир там. Батон і банан там.
Ірак там. Там спека.

– Де паспорт?	– Де сумка?	– Де сестра?
– Паспорт тут.	– Сумка там.	– Тут.
– Оксана сестра?	– Ракан брат?	– Паспорт тут?
– Так, сестра.	– Так, Ракан брат.	– Так, тут.

Зз за – зо – зу – зе – зи

/з/ аз – оз – уз – ез – из

Зз

а – за   за – аз

о – зо   зо – оз

у – зу   зу – уз

е – зе   зе – ез

и – зи   зи – из

зимá, зупінка, зáраз

Зараз урок. Ракан і Оксана тут.

– Де зупинка?	– Зараз урок?	– Зараз зима?
– Тут.	– Так, зараз урок.	– Так, зараз зима.

Завдання 7. Слухайте, повторюйте. Читайте.

Цц ца – цо – цу – це – ци

/ц/ ац – оц – уц – ец – иц

Цц

а – ца   ца – ац

о – цо   цо – оц

у – цу   цу – уц

е – це   це – ец

и – ци   ци – иц

це, цу́кор, центр

Це мапа. Тут дорога. Там парк. Це зупинка. А це банк.
 Це батон. І це батон. Це батон. А це банан.
 Це брат. І це брат. Це брат. А це сестра.

– Де центр?	– Це цукор?
– Там.	– Так, це цукор.

Завдання 8. Слухайте, повторюйте. Читайте за ритмічними моделями.

'	' _	_ '	_ ' _
та	мама	урок	дитина
там	мати	рука	будинок
тут	тато	один	зупинка
так	мапа	Аркан	дорога
це	карта	банан	Тамара
брат	риба	зима	Оксана
парк	номер	сестра	
син	дата	батон	
сир	цукор	Тарас	
спорт	сумка	Антон	

Завдання 9. Читайте речення.

Це банк.

Це будинок.

Це аптека.

Завдання 10. Читайте речення.

Це ма́ма.
 Це та́то.
 Це ма́ма і та́то.

Це То́мас.
 Це Окса́на.
 Це бра́т і сестра́.

Це ма́па.
 Тут Іра́н та Іра́к.

Завдання 11. Слухайте, повторюйте. Читайте.

Хх ха – хо – ху – хе – хи
/x/ ах – ох – ух – ех – их
Хх а – ха | ха – ах
 о – хо | хо – ох
 у – ху | ху – ух
 е – хе | хе – ех
 и – хи | хи – их

хто, тихо, Ханна

– Хто тут?

– Тут Ханна.

Це рука. А це нога.

Зараз урок. Тут група.

Гг га – го – гу – ге – ги
/g/ аг – ог – уг – ег – иг
Гг а – га | га – аг
 о – го | го – ог
 у – гу | гу – уг
 е – ге | ге – иг
 и – ги | ги – иг

погода, друг, група, нога, подруга,
 магазин, Ганна, Богдан

– Хто це?

– Це Богдан.

Це подруга. А це сестра.

Це Богдан. Він друг. А це Ганна.

Вона подруга.

Гг
/r/
Гг

га – го – гу – ге – ги

гáнок

Це будинок. Тут гáнок.

Це птахі. Тут гáва.

– Де ганок?

– Там.

– Це гава?

– Так, це вона.

Завдання 12. Слухайте, повторюйте. Читайте.

Фф фа – фо – фу – фе – фи
/f/ аф – оф – уф – еф – иф
Фф а – фа | фа – аф
 о – фо | фо – оф
 у – фу | фу – уф
 е – фе | фе – еф
 и – фи | фи – иф

Вв ва – во – ву – ве – ви
/v/ ав – ов – ув – ев – ив
Вв а – ва | ва – ав
 о – во | во – ов
 у – ву | ву – ув
 е – ве | ве – ев
 и – ви | ви – ив

фото, буфет, кафе, цифра, фонд

два, мова, вода, вухо, вона,
 вонó, кава, звук, буква, завóд,
 вдóма (удóма), автобус, Іва́р

Це вухо.

Це нога́.

– Де сумка?
– **Вона́** тут.

– Де фóто?
– **Вонó** там.

– Де сестра́?
– Удо́ма. (**Вона́** вдома.)

Завдання 13. Слухайте, повторюйте. Читайте.

<i>Йй</i>	<i>Йй</i> [j]	ай – ой – уй – ей – ий – ій	мій, музей
<i>Єє</i>	<i>Єє</i> [jɛ]	а – я я – є я – ю – є – ї	
<i>Її</i>	<i>Її</i> [ji]	е – є є – ї ї – є – я – ю	
<i>Юю</i>	<i>Юю</i> [ju]	у – ю ї – ю ю – я – ї – є	
<i>Яя</i>	<i>Яя</i> [ja]	і – ї ю – я є – ї – ю – я	

Й – Йóхан, Йóсип.

Я – я, Яна, Та́я, мо́я.

Ю – Юсуф, Юксел, Югет.

Є – Єва, мо́є.

Ї – Україна, Кі́їв, країна.

Мій друг Йóсип тут.

Це я. А це **моя** подруга Яна.

Мій друг Юсуф удо́ма.

Це **моє** фóто.

Тут Україна. Це Київ.

Завдання 14. Читайте.

Це б́уква А. Це б́уква О. Це б́уква У. Це б́уква Б (бе). Це б́уква Г (ге). Це б́уква В (ве). Це б́уква Х (ха). Це б́уква Ф (еф).

Це звук [о]. Це звук [е]. Це звук [и]. Це звук [р]. Це звук [в]. Це звук [б]. Це б́уква З (зе). Це звук [з]. Це б́уква С (ес). Це звук [с].

– Хто це?   – Це Богда́н.

– Хто це?   – Це Ма́рва.

– Хто це?   – Це Ха́нна.

– Хто це?   – Це ма́ма.

– Хто це?   – Це та́то.

Завдання 15. Слухайте, повторюйте. Читайте.

Брат. Це брат? – Так, це він.
Івар. Це Івар? – Так, це він.
Томас. Це Томас? – Так, це він.
Тато. Це тато? – Так, це він.

Вона. Це вона? – Так, це вона.
Дочка. Це дочка? – Так, це вона.
Мама. Це мама? – Так, це вона.
Ханна. Це Ханна? – Так, це вона.

Завдання 16. Слухайте, повторюйте. Читайте.

<i>Лл</i>	ла – ло – лу – ле – ли	кла – кле – кли	
<i>[л]</i>	ал – ол – ул – ел – ил	бла – бли – бло	
<i>Лл</i>	а – ла	ла – ал	гло – глу – гли
	о – ло	ло – ол	зла – зли – зло
	у – лу	лу – ул	сла – сли – сло
	е – ле	ле – ел	пла – пле – пли
	и – ли	ли – ил	

клас	лист	масло	зіла
клуб	слово	яблуко	телефон
лампа	словник	молоко	лимон

Тут клас. Зараз урок. Мій словник тут. А мій телефон там.
Це слово. А це звук.

– Це масло?	– Де молоко?	– Де лимон?
– Так, це масло.	– Молоко вдома.	– Він тут.

Це лимон.

Це яблуко.

Це лампа.

Завдання 17. Слухайте, повторюйте. Читайте.

<i>Ши</i>	ша – шо – шу – ше – ши	<i>Жж</i>	жа – жо – жу – же – жи
[ш]	аш – ош – уш – еш – иш	[ж]	а – жа жа – жо
<i>Шш</i>	а – ша ша – аш	<i>Жж</i>	о – жо жо – жу
	о – шо шо – ош		у – жу жу – жи
	у – шу шу – уш		е – же жи – же
	е – ше ше – еш		и – жи
	и – ши ши – иш		

шко – шку – шка   шру – шра – шри
шпа – шпи – шпо   шта – што – шту

ша́пка	ша́фа	інженер
шарф	шко́ла	журна́л
до́шка	маши́на	кни́жка
зо́шит	шокола́д	гурто́житок

Це шарф.

Це гру́ша. Це бана́н.
Це гру́ша та бана́н.

Зараз урок. Це зо́шит. А це моя кни́жка. Журна́л тут.

– Це до́шка?	– Де ша́фа?	– Де маши́на?
– Так, це до́шка.	– Ша́фа там.	– Вона́ там.
– Хто це?	– Хто це?	– Де гурто́житок?
– Хаса́н.	– Це Окса́на.	– Він там.
– Він інженер?	– Вона інженер?	– А де зупі́нка?
– Так, він інженер.	– Так, вона інженер.	– Вона тут.

Завдання 18. Читайте речення.

– Де та́то?	– Де сестра́?	– Де ша́фа?
– Та́то тут.	– Вона́ тут.	– Ша́фа там.
– Де син?	– Де бана́н і гру́ша?	– Де ка́ва і цу́кор?
– Син там.	– Вони́ тут.	– Ка́ва і цу́кор тут.
– Де брат?	– Алі, де фо́то?	– Віро, де вода́?
– Він там.	– Вони́ тут.	– Вона́ там.

Завдання 19. Запишіть і прочитайте відповідь. Використайте слова *він, вона, вони, там, тут, удома*.

Зразок: – *Де подруга?* – *Вона вдома.*

– Де Роман?	– Де сестра?	– Інваре, де іграшка?
– Де Оксана?	– Ханно, де брат?	– Мамо, де фото?

Завдання 20. Складіть і запишіть речення за зразком.

Зразок: – *Де мама?* – *Тут. (Мама тут.)*

Слова: паспорт, кава, Муна, тато, дитина, будинок, Рокан, банан.

Завдання 21. Складіть і запишіть речення за зразком.

Зразок: – *Де брат?* – *Там. (Брат там.)*

Слова: мапа, син, море, фото, сестра, тато, Маріна, Хасан.

Завдання 22. Складіть і запишіть речення за зразком.

Зразок: – *Де сестра?* – *Сестра вдома. (Вона вдома.)*

Слова: тато, брат, баба, мама, Абас, Ірена, Абдула.

Завдання 23. Слухайте, повторюйте. Читайте.

Чч ча – чо – чу – че – чи
[ч] ач – оч – уч – еч – ич

Чч

а – ча	ча – ач
о – чо	чо – оч
у – чу	чу – уч
е – че	че – еч
и – чи	чи – ич

чай, дочка, число, ручка,
сорочка, викладач

Щщ ща – що – шу – ще – ши
[шч] ащ – ощ – ущ – ещ – ищ

Щщ

а – ща	ща – ащ
о – що	що – ощ
у – шу	шу – ущ
е – ще	ще – ещ
и – ши	ши – ищ

що, ще

– Хто це?	– Що це?	– Де сорочка?
– Це викладач.	– Це ручка.	– Вона вдома.

Завдання 24. Слухайте, повторюйте. Читайте.

Це брат. Це сестра. Це парк. Це Томас. Це Марва. Це мама. Це тато. Це карта. Це риба. Це Оксана. Тут банк. Там центр.

Це будинок.

Тут дах.

Це клас.

Тут викладач.